15 -ാം കേരള നിയമസഭ

16 -ാം സമ്മേളനം

നക്ഷത്ര ചിഹ്നം ഇല്ലാത്ത ചോദ്യം നം. 1405 **03-02-2026 - ൽ മറുപടിയ്ക്ക്**

ടൂറിസം മേഖലയുടെ വളർച്ച

ചോദ്യം		ഉത്തരം	
ശ്രീ എം രാജഗോപാലൻ, ശ്രീ . കെ .ഡി .പ്രസേനൻ , ശ്രീ. ആന്റണി ജോൺ, ശ്രീ. കെ. ആൻസലൻ		ശ്രീ. പി.എ.മുഹമ്മദ് റിയാസ് (പൊതുമരാമത്ത്-വിനോദസഞ്ചാര വകുപ്പ് മന്ത്രി)	
(എ)	2024 മുതൽ കേരളത്തിലെത്തിയ വിനോദ സഞ്ചാരികളുടെ കണക്ക് കേരള ടൂറിസം മേഖലയുടെ വളർച്ചയെ സൂചിപ്പിക്കുന്നതായി വിലയിരുത്തിയിട്ടുണ്ടോ;	(എ)	2024 വർഷത്തിലെ കേരളത്തിലെ വിനോദസഞ്ചാര സന്ദർശനങ്ങളുടെ എണ്ണത്തിൽ മുൻവർഷങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ച് ക്രമാനുഗതമായ വർദ്ധനവ് വന്നിട്ടുണ്ട്. മേൽ കണക്കുകൾ ടൂറിസം മേഖലയുടെ വളർച്ചയെ സൂചിപ്പിക്കുന്ന ഘടകങ്ങളിൽ ഒന്നായി അനുമാനിക്കാവുന്നതാണ്. 2019 മുതൽ 2024 വരെയുള്ള ആഭ്യന്തര വിദേശ വിനോദസഞ്ചാര സന്ദർശനങ്ങളുടെ സ്ഥിതി വിവര കണക്കുകൾ ഇതോടൊപ്പം അനുബന്ധം 1 ഉള്ളടക്കം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്.
(ബി)	ഒരു സീസണൽ വിനോദ സഞ്ചാര കേന്ദ്രം എന്ന നിലയിൽ നിന്നും പൂർണ്ണവർഷ വിനോദ സഞ്ചാര ലക്ഷ്യ സ്ഥാനമായി കേരളം മാറിയിട്ടുണ്ടോയെന്ന് വ്യക്തമാക്കാമോ;	(ബി)	കോവിഡാനന്തരമുള്ള 2023, 2024, 2025 വർഷങ്ങളിലെ മാസംതോറും ഉള്ള ആഭ്യന്തര വിനോദസഞ്ചാര സന്ദർശനങ്ങളുടെ എണ്ണം പരിശോധിക്കുമ്പോൾ വർഷത്തിൽ ഭേദപ്പെട്ട നിലയിൽ ആഭ്യന്തര ടൂറിസ്റ്റ് സന്ദർശനങ്ങൾ ഉള്ളതായി കാണുന്നു. ഈ കണക്കുകൾ ആഭ്യന്തര സഞ്ചാരികളുടെ കാര്യത്തിൽ, ഒരു സീസണൽ വിനോദസഞ്ചാര കേന്ദ്രം എന്ന നിലയിൽ നിന്നും പൂർണ്ണവർഷ വിനോദസഞ്ചാര ലക്ഷ്യസ്ഥാനമായി കേരളം ഒരു പരിധിവരെ മാറിയിട്ടുണ്ടെന്ന് കാണിക്കുന്നു. മാസം തോറുമുള്ള വിദേശ ആഭ്യന്തര ടൂറിസ്റ്റ് സന്ദർശനങ്ങളുടെ വിവരങ്ങൾ അനുബന്ധം 2 ആയി ഉള്ളടക്കം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്.
(സി)	കോവിഡ് കാലഘട്ടത്തിന് മുൻപും ശേഷവുമുള്ള വിദേശ-ആഭ്യന്തര സഞ്ചാരികളുടെ എണ്ണത്തിലുള്ള വ്യത്യാസം വിലയിരുത്തിയിട്ടുണ്ടോ; എങ്കിൽ വിശദമാക്കാമോ;	(സി)	കോവിഡ് കാലഘട്ടത്തിന് മുൻപും ശേഷവും ഉള്ള ആഭ്യന്തര വിനോദസഞ്ചാര സന്ദർശനങ്ങളുടെ കണക്കുകൾ താരതമ്യം ചെയ്യുമ്പോൾ 2019 അപേക്ഷിച്ച് 2024 ഇൽ 21.01% അധിക വളർച്ചാ നിരക്ക് ആണ് രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ളത്. കോവിഡിന്റെ ആഘാതം മറികടന്ന് ആഭ്യന്തര വിനോദ സഞ്ചാര സന്ദർശനങ്ങളുടെ എണ്ണം ചരിത്രത്തിലെ തന്നെ

			ഉയർന്ന നിലയിലേക്ക് എത്തിയതായി കണക്കുകൾ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. വിദേശ വിനോദസഞ്ചാര സന്ദർശനങ്ങളുടെ കണക്കുകൾ പരിശോധിക്കുമ്പോൾ കോവിഡാനന്തരമുള്ള 2022, 2023, 2024, 2025 വർഷങ്ങളിൽ വിദേശ വിനോദസഞ്ചാര സന്ദർശനങ്ങളിൽ ക്രമാനുഗതമായ വർദ്ധനവ് വന്നിട്ടുണ്ട്. വിദേശ വിനോദ സഞ്ചാര സന്ദർശനങ്ങളുടെ കാര്യത്തിൽ കേരള ടൂറിസം തിരിച്ചു വരവിന്റെ പാതയിൽ ആണെന്നാണ് കണക്കുകൾ സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. 2026 വർഷത്തോടെ വിദേശ വിനോദസഞ്ചാര സന്ദർശനങ്ങളുടെ എണ്ണം കോവിഡ് കാലഘട്ടത്തിന് മുൻപത്തേതിന് സമാനമായ സ്ഥിതി കൈവരിക്കുമെന്ന് പ്രതീക്ഷിക്കുന്നു. 2019 മുതൽ 2024 വരെയുള്ള ആഭ്യന്തര/ വിദേശ വിനോദസഞ്ചാര സന്ദർശനങ്ങളുടെ സ്ഥിതി വിവര കണക്കുകൾ ഇതോടൊപ്പം അനുബന്ധം 1 ഉള്ളടക്കം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്.
(ഡി)	ഏതെല്ലാം സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ നിന്നുമാണ് വിനോദ സഞ്ചാരികൾ കേരളത്തിലെത്തുന്നത് എന്നത് വെളിപ്പെടുത്താമോ; വിദേശ രാജ്യങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള സന്ദർശകരെ സംബന്ധിച്ച വിലയിരുത്തൽ വിശദമാക്കാമോ;	(ഡി)	2024 ലെ മൊത്തം ആഭ്യന്തര വിനോദ സഞ്ചാര സന്ദർശനങ്ങളിൽ 68.65% കേരളത്തിൽ നിന്നായിരുന്നു. കേരളത്തിന് പുറമേ, തമിഴ്നാട് (10.52%), കർണാടക (6.22%), മഹാരാഷ്ട്ര (3.37%), ആന്ധ്രപ്രദേശ് (1.95%), ഗുജറാത്ത് (1.38%), ഡൽഹി (1.32%), തെലങ്കാന (1.12%), ഉത്തർപ്രദേശ് (0.92%), പശ്ചിമ ബംഗാൾ (0.80%) എന്ന ഒൻപത് സംസ്ഥാനങ്ങൾ ചേർന്ന് 2024-ലെ കേരളത്തിലെ മൊത്തം ആഭ്യന്തര വിനോദ സഞ്ചാര സന്ദർശനങ്ങളുടെ ഏകദേശം 27.6% സംഭാവന നൽകി. 2024-ൽ കേരളത്തിലേക്ക് എത്തിയ വിദേശ വിനോദ സഞ്ചാര സന്ദർശനങ്ങളിൽ ഏറ്റവും കൂടുതൽ സംഭാവന നൽകിയ രാജ്യം യുണൈറ്റഡ് കിംഗ്ഡം ആയിരുന്നു. മൊത്തം വിദേശ സഞ്ചാര സന്ദർശനങ്ങളിൽ 14.55% യുണൈറ്റഡ് കിംഗ്ഡത്തിൽ നിന്നായിരുന്നു. ഇതിന് പിന്നാലെ യുഎസ്എ (13.33%), ജർമ്മനി (6.24%), ഫ്രാൻസ് (6.12%), മലേഷ്യ (5.55%), ഒമാൻ (5.20%), ഓസ്ട്രേലിയ (4.32%), മാലിദ്വീപുകൾ (4.10%), സൗദി അറേബ്യ (4.05%), യുഎഇ (3.35%) കാനഡ (2.32%) എന്നീ രാജ്യങ്ങൾ മുൻനിര സ്ഥാനങ്ങൾ കൈവരിച്ചു. ഈ പതിനൊന്ന് രാജ്യങ്ങൾ ചേർന്ന് 2024-ലെ കേരളത്തിലെ മൊത്തം വിദേശ വിനോദ

			സഞ്ചാര സന്ദർശനങ്ങളുടെ ഏകദേശം 69.13% ആണ് സംഭാവന നൽകിയത്. കേരളം സന്ദർശിച്ച, സംസ്ഥാനം തിരിച്ചുള്ള /രാജ്യം തിരിച്ചുള്ള ആഭ്യന്തര വിദേശ വിനോദ സഞ്ചാര സന്ദർശനങ്ങളുടെ വിവരങ്ങൾ ഇതോടൊപ്പം അനുബന്ധം 3 ആയി ഉള്ളടക്കം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്.
(ഇ)	വിദേശ, ആഭ്യന്തര സഞ്ചാരികളുടെ സാന്നിദ്ധ്യം ഏതൊക്കെ മേഖലകളെയാണ് കൂടുതൽ ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നത് എന്നത് സംബന്ധിച്ച പഠനങ്ങൾ നടന്നുവരുന്നുണ്ടോയെന്ന് വ്യക്തമാക്കാമോ?	(ഇ)	കേരളത്തിന്റെ സാമ്പത്തിക മേഖലയെ ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതാണ് ടൂറിസം മേഖല. പ്രാദേശിക-തൊഴിൽ-സമ്പദ് വ്യവസ്ഥ എന്നിവയെ ശക്തിപ്പെടുത്തുന്ന ഒന്നായി ടൂറിസം മാറി. ടൂറിസം മേഖലയിലെ നിക്ഷേപം കേരളത്തിന്റെ വ്യവസായ മേഖലയ്ക്കും മുതൽക്കൂട്ടായി മാറും.

സെക്ഷൻ ഓഫീസർ

Annexure 1

കലണ്ടർ വർഷം	ആഭ്യന്തര വിനോദ സഞ്ചാരികളുടെ സന്ദർശനങ്ങൾ	വിദേശ വിനോദ സഞ്ചാരികളുടെ സന്ദർശനങ്ങൾ
2019	1,83,84,233	11,89,771
2020	49,88,972	3,40,755
2021	75,37,617	60,487
2022	1,88,67,414	3,45,549
2023	2,18,71,641	6,49,057
2024	2,22,46,989	7,38,374
2025 സെപ്റ്റംബർ വരെ	1,80,29,553	5,67,717

സെക്ഷൻ ഓഫീസർ

Annexure-2

Month-wise Statistics of Overnight Domestic Tourist Visits

Sl. No.	Year	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	Total
1	2023	18,28,815	15,70,857	15,36,602	19,27,700	21,73,589	16,46,080	16,68,625	18,94,539	17,21,809	17,95,778	18,74,362	22,32,885	2,18,71,641
2	2024	18,28,659	16,10,571	15,98,077	19,10,342	21,80,234	17,29,298	16,42,864	16,54,286	17,93,165	19,01,199	20,46,840	23,51,454	2,22,46,989
3	2025(Up to September)	20,93,552	18,07,624	17,80,006	21,45,667	23,77,377	17,85,638	18,09,144	20,41,067	21,89,478	കണക്കെടുപ്പ് പൂർത്തിയായില്ല	കണക്കെടുപ്പ് പൂർത്തിയായില്ല	കണക്കെടുപ്പ് പൂർത്തിയായില്ല	1,80,29,553

Month-wise Statistics of Overnight Foreign Tourist Visits

Sl. No.	Year	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	Total
1	2023	68,157	71,919	53,703	35,198	28,966	29,787	57,038	60,934	41,625	53,751	69,902	78,077	6,49,057
2	2024	95,250	94,028	63,380	43,350	32,178	30,205	52,986	55,792	45,622	59,255	79,390	86,938	7,38,374
3	2025(Up to September)	1,05,646	98,130	70,252	45,274	32,128	31,570	57,155	76,451	51,111	കണക്കെടുപ്പ് പൂർത്തിയായില്ല	കണക്കെടുപ്പ് പൂർത്തിയായില്ല	കണക്കെടുപ്പ് പൂർത്തിയായില്ല	5,67,717

സെക്ഷൻ ഓഫീസർ

Annexure 1

കലണ്ടർ വർഷം	ആഭ്യന്തര വിനോദ സഞ്ചാരികളുടെ സന്ദർശനങ്ങൾ	വിദേശ വിനോദ സഞ്ചാരികളുടെ സന്ദർശനങ്ങൾ
2019	1,83,84,233	11,89,771
2020	49,88,972	3,40,755
2021	75,37,617	60,487
2022	1,88,67,414	3,45,549
2023	2,18,71,641	6,49,057
2024	2,22,46,989	7,38,374
2025 സെപ്റ്റംബർ വരെ	1,80,29,553	5,67,717

സെക്ഷൻ ഓഫീസർ

അനുബന്ധം 3

State wise Domestic Tourist Visits (2024- Up to Sep 2025)			
Sl. No	state	2024	2025(Up to Sep)
1	Kerala	1,52,71,817	1,24,79,974
2	Tamil Nadu	23,41,438	20,31,922
3	Karnataka	13,83,065	11,19,652
4	Maharashtra	7,50,242	5,14,984
5	Andhra Pradesh	4,33,643	3,02,022
6	Gujarat	3,07,590	2,42,804
7	Delhi	2,94,723	2,12,192
8	Telangana	2,49,584	2,13,302
9	Uttar Pradesh	2,04,065	1,51,372
10	West Bangal	1,77,916	1,26,798
11	Madhya Pradesh	1,02,396	73,227
12	Rajasthan	94,417	73,499
13	Lakshadweep	91,410	61,972
14	Haryana	72,269	56,465
15	Orissa	66,184	50,683
16	Punjab	63,980	50,447
17	Assam	56,101	40,092
18	Bihar	54,464	41,020
19	Jharkhand	31,053	25,101
20	Goa	29,671	20,868
21	Pondicherry	26,619	32,833
22	Uttaranchal	23,237	17,091
23	Chhattisgarh	21,812	17,886
24	Himachal Pradesh	15,043	12,263
25	Chandigarh	13,752	11,957
26	Arunachal Pradesh	11,419	7,747
27	Tripura	9,170	5,882
28	Nagaland	8,461	6,191
29	Jammu and Kashmir	7,900	9,104
30	Manipur	7,201	4,382
31	Sikkim	7,033	3,640
32	Meghalaya	5,968	3,034
33	Mizoram	4,591	2,606
34	Mahe	3,965	2,610
35	Andaman and Nicobar Islands	3,817	2,946
36	Daman and Diu	719	800
37	Dadra and Nagar Haveli	254	185
38	~Not Specified~	0	0
	Total	**2,22,46,989**	**1,80,29,553**

Country Wise Foreign Tourist Visits (2024- Up to Sep 2025			
Sl.No.	Country	2025 (Up to Sep)	2024
1	United Kingdom	81007	107454
2	United States of America	67632	98414
3	Germany	31658	46084
4	France	32727	45170
5	Malaysia	33823	40996
6	Oman	57033	38387
7	Australia	22302	31929
8	Maldives	24182	30299
9	Saudi Arabia	23932	29906
10	United Arab Emirates	21228	24751
11	Canada	13338	17117
12	Italy	11473	16675
13	Russia	9345	13787
14	Singapore	8904	11879
15	Spain	7011	10951
16	Ireland	6789	10493
17	Netherlands	7365	10230
18	Switzerland	6880	9776
19	Kuwait	4372	8221
20	South Africa	5511	7252
21	Israel	8840	6822
22	Japan	4728	6495
23	Poland	3245	5804
24	Belgium	3730	5528
25	Turkey	1495	5161
26	New Zealand	3942	5091
27	Austria	4254	4869
28	Bahrain	3567	4519
29	Sri Lanka	4120	4517
30	Sweden	2853	4502
31	Philippines	2730	3647
32	Denmark	2372	3078
33	Brazil	1006	2728
34	Nepal	1673	2679
35	Thailand	1341	2313
36	Portugal	1445	2200
37	Lithuania	1009	2116
38	Qatar	1663	2111
39	Norway	1294	2076
40	Bangladesh	487	1894
41	Mauritius	1668	1887
42	Ukraine	1360	1788
43	Romania	1230	1767
44	China(Main)	1260	1754

Country Wise Foreign Tourist Visits (2024- Up to Sep 2025			
45	Iran	605	1716
46	Kazakhstan	1252	1710
47	Egypt	1230	1655
48	Jordan	593	1646
49	Czech Republic	952	1643
50	Korea (South)	1030	1508
51	Morocco	961	1423
52	Indonesia	1406	1405
53	Mexico	588	1405
54	Slovakia	827	1373
55	Hungary	1051	1213
56	Korea (North)	748	1118
57	Kenya	655	1110
58	Tunisia	683	1104
59	Greece	764	1052
60	Argentina	875	1051
61	Finland	720	1023
62	Lebanon	543	887
63	Yemen Arab republic	1040	825
64	Slovenia	478	788
65	Taiwan	389	774
66	Vietnam	553	696
67	Estonia	266	646
68	Swaziland	615	624
69	Bulgaria	380	619
70	Latvia	344	599
71	Belarus	330	590
72	Ghana	344	588
73	Iraq	131	517
74	Colombia	353	501
75	British Virgin Islands	540	481
76	Georgia	184	438
77	Croatia	277	418
78	Uganda	159	367
79	Iceland	355	363
80	Chile	228	356
81	Myanmar	210	339
82	Syria	266	325
83	Serbia and Montenegro	341	316
84	Kyrgyzstan	179	295
85	Tanzania	445	269
86	Malta	360	267
87	Sudan	271	267
88	Luxembourg	194	260
89	Uzbekistan	127	244
90	Macedonia	67	230
91	Uruguay	184	228

Country Wise Foreign Tourist Visits (2024- Up to Sep 2025			
92	Cyprus	245	221
93	Comoros	147	212
94	Fiji Islands	152	191
95	Afghanistan	140	187
96	Bosnia and Herzegovina	123	168
97	Ethiopia	165	163
98	Peru	67	152
99	Albania	131	150
100	Trinidad and Tobago	121	146
101	Honkong	81	142
102	Armenia	69	140
103	Moldova	56	137
104	Algeria	145	132
105	Yugoslavia	4	127
106	Nigeria	55	117
107	Madagascar	46	115
108	Zambia	64	113
109	Azerbaijan	98	112
110	Bhutan	66	111
111	Costa Rica	90	98
112	Seychelles	29	98
113	Ecuador	52	97
114	Brunei	51	91
115	Zimbabwe	79	83
116	Mauritania	100	80
117	Mongolia	21	75
118	Cameroon	44	70
119	Panama	31	70
120	Bolivia	37	67
121	Macau	38	67
122	Sierra Leone	30	65
123	Venezuela	60	64
124	Benin	67	63
125	Cambodia	42	63
126	Jamaica	55	63
127	Suriname	49	62
128	Botswana	60	59
129	Senegal	31	58
130	American Samoa	58	57
131	Monaco	9	57
132	China(Taiwan)	10	55
133	Palestine	29	52
134	Niger	66	50
135	Cuba	23	48
136	Guinea-Bissau	5	48
137	Libya	50	48
138	Namibia	19	48

Country Wise Foreign Tourist Visits (2024- Up to Sep 2025

139	Rwanda	19	47
140	Dominica	12	43
141	Samoa	31	41
142	Tajikistan	30	41
143	CZECHOSLOVAKIA	15	39
144	Virgin Islands of the United States	11	39
145	Puerto Rico	8	36
146	Guinea	17	35
147	El Salvador	37	32
148	Malawi	91	32
149	Saint Kitts and Nevis	23	32
150	Turkmenistan	51	32
151	Guatemala	28	31
152	Mozambique	14	31
153	Turks and Caicos Islands	2	31
154	Somalia	11	30
155	Gabon	33	27
156	Montenegro	144	27
157	French Guiana	16	26
158	Reunion	27	26
159	Andorra	3	25
160	Netherlands Antilles	6	25
161	Ascension Island	77	24
162	Belize	7	23
163	Eritrea	38	21
164	Guyana	26	21
165	Ivory Coast	13	21
166	Pakistan	3	21
167	Bahamas	177	20
168	Haiti	17	20
169	New Caledonia	4	20
170	Honduras	8	19
171	Laos	16	18
172	Antigua and Barbuda	9	16
173	Barbados	14	16
174	Dominican Republic	2	16
175	Palau	0	16
176	Jersey	1	14
177	Burundi	4	13
178	Congo	15	13
179	Marshall Islands	16	13
180	Djibouti	6	11
181	Liberia	1	11
182	Liechtenstein	13	10
183	Grenada	15	9
184	Guadeloupe	0	9

Country Wise Foreign Tourist Visits (2024- Up to Sep 2025			
185	Isle of Man	70	9
186	Papua New Guinea	22	9
187	Togo	3	9
188	Burkina Faso	22	8
189	Gambia	8	8
190	Sahrawi Arab Democratic Republic	4	8
191	Gibraltar	22	7
192	Guernsey and Alderney	2	7
193	Northern Mariana Islands	1	7
194	Saint Lucia	2	7
195	Antarctica	0	6
196	Sao Tome and Principe	4	6
197	Tokelau	0	6
198	Angola	4	5
199	Paraguay	33	5
200	Wales	9	5
201	Bermuda	8	4
202	Lesotho	9	4
203	Nauru	6	4
204	Nicaragua	16	4
205	Tibet	9	4
206	Central African Republic	4	3
207	Micronesia	0	3
208	San Marino	3	3
209	Solomon Islands	0	3
210	Somaliland	0	3
211	South Ossetia	20	3
212	Cayman Islands	5	2
213	Falkland Islands	17	2
214	Greenland	2	2
215	Guam	5	2
216	Kosovo	0	2
217	Montserrat	1	2
218	Saint Helena	11	2
219	Vatican City	1	2
220	Anguilla	8	1
221	Chad	3	1
222	French Polynesia	2	1
223	Vanuatu	99	1
224	Akrotiri	9	0
225	Cape Verde	0	0
226	Christmas Island	0	0
227	Congo (Dem. Rep)	0	0
228	Cook Islands	0	0
229	Dhekelia	0	0
230	Durban	4	0

7

Country Wise Foreign Tourist Visits (2024- Up to Sep 2025			
231	East Timor	0	0
232	Equatorial Guinea	1	0
233	External Territories of Australia	0	0
234	Faroe Islands	7	0
235	French Southern Territories	0	0
236	Kiribati	0	0
237	Martinique	10	0
238	Mayotte	0	0
239	Nagorno Karabakh	12	0
240	Pitcairn Islands	1	0
Total		567717	738374

[illegible signature]

സെക്ഷൻ ഓഫീസർ